

14 Ιουνίου, 1995

[ΠΙΚΗΣ Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,
ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ,
ΑΡΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Δ/στές]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ'ων η αίτηση.

(Προσφυγές Αρ. 745/86, 746/85, 45/87, 89/87, 114/87, 115/87, 116/87,
117/87, 118/87, 119/87, 120/87, 121/87, 122/87, 123/87, 124/87, 125/87,
126/87, 127/87, 128/87, 132/87, 133/87, 134/87, 135/87, 136/87, 137/87,
138/87, 139/87, 163/87, 184/87, 189/87, 190/87, 191/87, 192/87, 193/87,
194/87, 195/87, 196/87, 197/87, 198/87, 199/87, 200/87, 201/87, 218/87,
219/87, 220/87, 221/87, 225/87, 226/87, 227/87, 246/87, 247/87, 248/87,
249/87, 250/87, 251/87, 252/87, 511/87, 512/87, 513/87, 514/87, 515/87,
525/87, 649/87, 650/87, 651/87, 684/87, 279/89, 291/89, 313/89, 325/89,
335/89, 351/89.)

-
- 5 Εισαγωγικοί Δασμοί και Φόροι Καταναλώσεως — Ο περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμος του 1967 (Ν. 82/67) — Κατάσχεση εισαγομένων αυτοκινήτων για δόλια αποφυγή καταβολής του πληρωτέου εισαγωγικού δασμού — Κατά πόσο αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη υποκείμενη σε αναθεωρητικό έλεγχο δυνάμει του άρθρου 146 του Συντάγματος.
- 10 Εισαγωγικοί Δασμοί και Φόροι Καταναλώσεως — Εξεύρεση της αξίας εισαγομένων εμπορευμάτων για σκοπούς επιβολής δασμού κατά εκτίμηση της αξίας τους — Ο περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμος του 1967 (Ν. 82/67), άρθρο 159.
- 15 Συνταγματικό Δίκαιο — Συνταγματικότητα νόμων — Ο περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμος αρ. 82/67 — Κατά πόσο οι διατάξεις του Δευτέρου Παραρτήματος του Νόμου οι οποίες καθιερώνουν την κήρυξη ή επικύρωση της δήμευσης μέσα από αστική διαδικασία ενώπιον Επαρχιακού Δικαστηρίου, είναι αντισυντα-

ματικές — Κατά πόσο οι πιο πάνω διατάξεις μπορούν να διαχωριστούν από τις υπόλοιπες.

- Αναθεωρητική Δικαιοδοσία — Το Ανώτατο Δικαστήριο ασκεί έλεγχο νομιμότητας και η δικαιοδοσία του είναι αμιγώς ακυρωτική — Δεν υποκαθιστά την κρίση της διοίκησης στη διαπίστωση πρωτογενών γεγονότων. 5
- Έννομο συμφέρον — Τελωνειακοί δασμοί και Φόροι καταναλώσεως — Κατά πόσο οι αγοραστές εισαγομένων αυτοκινήτων έχουν έννομο συμφέρον να προσβάλουν απόφαση του Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων για επανακαθορισμό της δασμολογητέας αξίας των αυτοκινήτων. 10
- Ανάκληση διοικητικής πράξης — Δεν χωρεί σιωπηρή ανάκληση διοικητικής πράξης — Η ανάκληση που προκύπτει σαν αναγκαίο αποτέλεσμα της έκδοσης νέας εκτελεστής διοικητικής πράξης πάνω στο ίδιο θέμα δεν είναι σιωπηρή. 15
- Πλάνη περί τα πράγματα — Παράνομη διοικητική απόφαση ανακαλείται ελεύθερα — Πάροδος χρόνου — Συνέπεια.
- Λέξεις και Φράσεις — “Αξία” στην παράγραφο (1) του Πρώτου Παραρτήματος του περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου αρ. 82/67. 20
- Λέξεις και Φράσεις — “Τελωνειακή δίωξη” στο Δεύτερο Παράρτημα του περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου αρ. 82/67.
- Λέξεις και Φράσεις — “Συνήθης τιμή” στο Πρώτο Παράρτημα του περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου αρ. 82/67.
- Μετά από έρευνα για πιθανή διάπραξη αδικημάτων για δόλια αποφυγή δασμών και φόρων καταναλώσεως η δασμολογητέα αξία 71 αυτοκινήτων επανακαθορίστηκε από το Διευθυντή του Τμήματος Τελωνείων ο οποίος απαίτησε από τους εισαγωγείς την καταβολή πρόσθετων αναλογούντων δασμών. Επίσης αριθμός αυτοκινήτων κατασχέθηκαν ως υποκείμενα σε δήμευση κατ’ επίκληση του περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου του 1967 (Ν. 82/67), (ο Νόμος). 25
- Ασκήθηκαν 72 προσφυγές από τους εισαγωγείς των αυτοκινήτων ή τους αγοραστές τους στην Κύπρο, που συνεκδικάστηκαν λόγω ύπαρξης κοινών νομικών και πραγματικών θεμάτων. Τα θεμε- 30

λιακά ερωτήματα που εγείρονται είναι τα ακόλουθα:

Α) Κατά πόσο η δήμευση είναι εκτελεστή διοικητική πράξη υποκειμένη σε αναθεωρητικό έλεγχο κατά το άρθρο 146 του Συντάγματος.

5 Έγιναν οι πιο κάτω εισηγήσεις:

1. Η αρμοδιότητα για τον έλεγχο της ορθότητας της νομιμότητας της κατάσχεσης εμπίπτει σύμφωνα με το Σύνταγμα στην αποκλειστική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

10

2. Η κατάσχεση είναι εκτελεστή διοικητική πράξη λόγω της στέρησης της κατοχής και της χρήσης των εμπορευμάτων επειδή εμπειριέχει απόφαση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου ότι τα εμπορεύματα υπόκεινται σε δήμευση. Επομένως οι διατάξεις του Δευτέρου Παραρτήματος του Νόμου που καθιερώνουν την κήρυξη ή την επικύρωση της δήμευσης μέσα από αστική διαδικασία ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου είναι αντισυνταγματικές.

15

3. Οι πιο πάνω διατάξεις είναι αυτοτελείς και σαν τέτοιες μπορούν να διαχωριστούν από τις υπόλοιπες.

Οι εισηγήσεις απορρίφθηκαν για τους πιο κάτω λόγους:

20

1. Το Ανώτατο Δικαστήριο ασκεί έλεγχο νομιμότητας και η δικαιοδοσία του είναι αμιγώς ακυρωτική. Δεν υποκαθιστά την κρίση της διοίκησης στη διαπίστωση πρωτογενών γεγονότων και με κανένα τρόπο δεν θα ήταν επιτρεπτό να κρίνει αν το εμπόρευμα τω όντι υπέκειτο σε δήμευση. Επίσης ουδέποτε θα μπορούσε να υποκαταστήσει στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας του κατά το άρθρο 146 του Συντάγματος, το Επαρχιακό Δικαστήριο.

25

2. Ο μηχανισμός που εισάγεται από το Νόμο αναφορικά με την κατάσχεση είναι αδιαίρετος γι' αυτό και οι διατάξεις του Νόμου που εξουσιοδοτούν την κατάσχεση δεν μπορούν να διαχωριστούν από τις υπόλοιπες. Αποτελεί όρο του Νόμου να διενεργείται η κατάσχεση όχι για να επέλθουν εξ αυτής όποια έννομα αποτελέσματα, αλλά για να ακολουθήσουν όσα προνοούνται ως συνέχεια από το νόμο.

30

35

3. Η κατάσχεση αφ' εαυτής στερεί την κατοχή του εμπορεύμα-

τος που κατάσχεται αλλά δεν είναι γι' αυτόν τον λόγο εκτελεστική διοικητική πράξη ενόψει της άρρηκτης σύνδεσής της προς τη δικαστική διαδικασία που προνοείται.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η κατάσχεση δεν είναι εκτελεστική διοικητική πράξη και δεν υπόκειται σε αναθεωρητικό έλεγχο 5
δυνάμει του άρθρου 146 του Συντάγματος.

Β) Κατά πόσο οι αγοραστές, ιδιοκτήτες των αυτοκινήτων, έχουν έννομο συμφέρον για προσβολή των αποφάσεων για επανακαθορισμό της αξίας των αυτοκινήτων.

Τόσο οι αγοραστές όσο και οι καθ' ων η αίτηση εισηγήθηκαν ότι: 10

1. Οι αγοραστές έχουν έννομο συμφέρον ενόψει της επενέργειας που μπορεί να έχει ο οφειλόμενος δασμός πάνω στην ενδεχόμενη κατάσχεση των αυτοκινήτων προς δήμευση και επομένως πάνω στα συμφέροντά τους.

2. Η κατάσχεση προς δήμευση, δεν είναι επακόλουθο της οφειλής δασμού, αλλά διοικητικό μέτρο επακόλουθο του τελωνειακού αδικήματος που διαπράχθηκε σε σχέση με το προς δήμευση αυτοκίνητο. 15

Αποφασίστηκε ότι οι πιο πάνω προσφυγές στερούνται εννόμου συμφέροντος. Ο επαναπροσδιορισμός της δασμολογητέας αξίας 20
και η διαπίστωση ότι παρέμεινε δασμός οφειλόμενος είναι θέμα άσχετο προς όσα οι καθ' ων η αίτηση θεωρούν ότι παρέχουν νόμιμο έρεισμα για κατάσχεση προς δήμευση.

Τα ερωτήματα Γ) και Δ) που ακολουθούν αφορούν τις προσφυγές των εισαγωγέων, στην έκτασή τους αναφορικά με τη δασμολογητέα αξία των αυτοκινήτων. 25

Γ) Κατά πόσο χωρεί σιωπηρή ανάκληση διοικητικής πράξης δηλαδή σιωπηρή ανάκληση του πρώτου καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων.

Αποφασίστηκε ότι: 30

1. Δεν είναι σιωπηρή η ανάκληση που προκύπτει ως το αναγκαίο αποτέλεσμα της έκδοσης νέας εκτελεστικής διοικητικής πράξης πάνω στο ίδιο θέμα.

2. Όπως φαίνεται από το σύνολο των στοιχείων των φακέλλων ήταν εύλογο να θεωρηθεί πως ο αρχικός καθορισμός της αξίας έγινε πάνω στη βάση ανύπαρκτων δεδομένων. Διοικητική απόφαση που λαμβάνεται με πλάνη περί τα πράγματα είναι παράνομη και σαν τέτοια ανακαλείται ελεύθερα. Οι αιτητές δεν μπορούν να επικαλεσθούν την ένσταση της παρόδου εύλογου χρόνου, όντας οι ίδιοι συνεργοί στην πρόκληση της πλάνης. Η ανάκληση των αρχικών αποφάσεων με τις οποίες καθορίστηκε η αξία των αυτοκινήτων ήταν εύλογα επιτρεπτή και επικυρώνεται. Εξαιρούνται οι υποθέσεις 115/87 και 139/87 στις οποίες το αυτοκίνητο παρεδόθη σύμφωνα με τη δοθείσα αιτιολογία, πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας, δηλ. πριν την εξόφληση του οφειλομένου δασμού και στις οποίες δεν καθορίστηκε νέα αξία. Το ίδιο έγινε και στην υπόθεση 220/87 στην οποία όμως καθορίστηκε νέα προσωρινή αξία μετά την ανάκληση. Και στις τρεις αυτές υποθέσεις η ανάκληση δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή γιατί δεν υπήρξε η απαραίτητη σύνδεση της αιτιολογίας που δόθηκε, με το ζήτημα της αξίας του αυτοκινήτου, γι' αυτό και ακυρώνεται.

Δ) Κατά πόσο η νέα αξία των αυτοκινήτων καθορίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου.

- Οι εισαγωγείς υποστήριξαν ότι η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε από τη διοίκηση η οποία στηρίχθηκε σε τιμολόγια ή άλλα στοιχεία αμφίβολης προέλευσης και αξίας δεν ήταν παραδεκτή μέθοδος.

Αποφασίστηκε ότι:

- 1) Κάτω από τις συνθήκες της παρούσας υπόθεσης η αξία των αυτοκινήτων θα μπορούσε να εξευρεθεί μόνο διά του προσδιορισμού της "συνήθους τιμής" τους όπως την ορίζει η παρ. 1 του Πρώτου Παραρτήματος του Νόμου. Τα τιμολόγια που εντοπίστηκαν δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποκαλύπτουν την τιμή που θα ήταν δυνατό να αποκομίσουν τα αυτοκίνητα στην ελεύθερη αγορά "μεταξύ αγοραστή και πωλητή ανεξαρτήτων αλλήλων", μάλιστα κατά τον χρόνο κατάθεσης της διασάφησης που είναι μεταγενέστερος της ημερομηνίας των τιμολογίων· ιδιαίτερα ενόψει και των προυποθέσεων της πώλησης στην ελεύθερη αγορά, της παραγράφου 2 του Δευτέρου Παραρτήματος. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις προσδιορισμού της αξίας με βάση εκτίμηση της ηλεκτρομηχανικής υπηρεσίας ή άλλων πληροφοριών που λήφθηκαν

από εργοστάσια ή διαπιστώσεις ως προς τα πραγματικά προσαρτήματα των αυτοκινήτων.

- 2) Η αξία δεν εξαιρέθη σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου με αποτέλεσμα ο επανακαθορισμός της αξίας των αυτοκινήτων να ακυρωθεί. 5

Οι προσφυγές 511/87, 525/87, 225/87 και 515/87 στις οποίες η ανάκληση του αρχικού καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων επικυρώθηκε για τους λόγους που αναφέρονται πιο πάνω, απορρίπτονται λόγω απώλειας του αντικειμένου τους, στην έκταση που προσβάλλουν τον καθορισμό νέας αξίας. 10

Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Akak Marine Company Ltd v. Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων.
Απόφαση ημερ. 17.9.1993 και 21.10.1994.

Instambouli Bros v. Director of Customs, (1986) 1 C.L.R. 465. 15

Mourtouvanis & Sons Ltd v. The Republic, (1966) 3 C.L.R. 108.

Chrysostomou v. The Republic, (1986) 3 C.L.R. 2666.

Herodotou v. The Republic, (1987) 3 C.L.R. 874.

Aristotelous v. The Republic, (1988) 3 C.L.R. (A) 224.

Fairways Nicosia Ltd v. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 10.6.1991. 20

Παναγιώτου v. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 4.9.1992.

Health & Diet Food Centre v. The Republic, (1985) 3 C.L.R. 2756.

Ορφανίδη v. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 12.4.91.

Χ'Γεωργίου v. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 31.1.1992.

Maalouf & Another v. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 19.10.1992. 25

Kyriakides v. The Republic, 1 R.S.C.C. 66.

Xenophon v. The Republic, 2 R.S.C.C. 89·

De Keyser v. British Railway Traffic & Electric Co. [1936] 1 K.B. 224·

Denton v. Lister Ltd & Another, [1971] 3 All E.R. 669·

Customs & Excise v. Air Canada, [1991] 1 All E.R. 570·

- 5 *Rosla Ltd v. Δημοκρατίας*, (1994) 3 Α.Α.Δ. 543.

Προσφυγές.

Προσφυγές οι οποίες δικάστηκαν από την Ολομέλεια με τις οποίες προσβάλλεται ο επανακαθορισμός της δασμολογητέας αξίας 71 αυτοκινήτων και η κατάσχεση των αυτοκινήτων αυτών.

- 10 Π. Μεσσαρίτης, για τον αιτητή στην 745/86.

Στ. Ιερωνυμίδης, για τον αιτητή στην 746/86.

Π. Παπαγεωργίου, για τον αιτητή στην 45/87.

- 15 Κ. Μελάς, για τους αιτητές στις 89/87, 114/87 μέχρι 128/87, 132/87 μέχρι 139/87, 189/87 μέχρι 201/87, 218/87 μέχρι 221/87, 225/87 μέχρι 227/87, 246/87 μέχρι 252/87, 511/87 μέχρι 515/87, 525/87, 649/87 μέχρι 651/87 και 648/87.

Κ. Αιμιλιανίδης, για τους αιτητές στην 163/87, 184/87.

Γ. Τριανταφυλλίδης, για τον αιτητή στην 279/89.

- 20 Μ. Ιωάννου, για τον αιτητή στην 291/89.

Κ. Ευσταθίου, για τον αιτητή στην 313/89.

Α. Χαβιαράς, για τον αιτητή στην 325/89.

Π. Παύλου, για τον αιτητή στην 335/89.

Π. Δημητρίου, για τον αιτητή στην 351/89.

- 25 Στ. Θεοδούλου, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας με Λ. Καουτζάνη, Δικηγόρο της Δημοκρατίας, για τους καθ' ων η

αίτηση σε όλες τις υποθέσεις.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Κωνσταντινίδης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Πληροφορίες που λήφθηκαν οδήγησαν στη διεξαγωγή έρευνας για πιθανή διάπραξη αδικημάτων 5
δολίας αποφυγής δασμών και φόρων καταναλώσεως. Πάνω στη
βάση των αποτελεσμάτων της έρευνας ο Διευθυντής του Τμήμα-
τος Τελωνείων επανακαθόρισε τη δασμολογητέα αξία 71 αυτο-
κινητών και απαίτησε από τους εισαγωγείς τους αναλογούντες 10
πρόσθετους δασμούς. Παράλληλα, κατ' επίκληση των διατάξε-
ων του περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμου του
1967 (Ν. 82/67 όπως τροποποιήθηκε), αριθμός αυτοκινητών κα-
τασχέθηκαν ως υποκείμενα σε δήμευση./

Ασκήθηκαν 72 προσφυγές από τους εισαγωγείς των αυτοκι- 15
νήτων ή και τους αγοραστές τους στην Κύπρο. Η φύση των θε-
μάτων που εγείρονται σε συνάρτηση και προς το μεγάλο αριθμό
των προσφυγών, οδήγησε στην ανάληψη της συνεκδίκασης τους
από την Ολομέλεια. Οι ίδιοι παράγοντες προκάλεσαν καθυστέ-
ρηση στη συμπλήρωση της δικογραφίας και στην εκδίκαση των 20
υποθέσεων.

Με διάφορους τρόπους διατύπωσης τίθεται υπό αμφισβήτη-
ση η νομιμότητα του επανακαθορισμού της δασμολογητέας
αξίας ή και της κατάσχεσης των αυτοκινητών. Δεν θα μας απα-
σχολήσουν ούτε ο τρόπος διατύπωσης των θεραπειών ούτε η 25
αντιστοιχία τους προς τα ιδιαίτερα περιστατικά της κάθε υπό-
θεσης. Προβάλλουν θεμελιακά ερωτήματα που καθιστούν αχρεία-
στη την ενασχόληση με τις λεπτομέρειες. Το πρώτο, αναφέρεται
στη φύση της κατάσχεσης προς δήμευση στο πλαίσιο του νόμου
ειδικά, το κατά πόσο είναι εκτελεστή διοικητική πράξη υποκεί-
μενη σε αναθεωρητικό έλεγχο κατά το άρθρο 146 του Συντάγμα- 30
τος. Το ζήτημα είναι κατ' εξοχήν νομικό και θα προχωρήσουμε
στην εξέταση του χωρίς άλλη εισαγωγή.

Η φύση της κατάσχεσης προς δήμευση

Οι αιτητές, για καλό λόγο θα λέγαμε, δεν αναφέρθηκαν στο 35
θέμα στις γραπτές τους αγορεύσεις. Δεν εγέρθηκε με την ένστα-
ση των καθ' ων η αίτηση τέτοιας μορφής δικαιοδοτικό ζήτημα
και, στη συνέχεια, όταν οι καθ' ων η αίτηση έκριναν πως έπρεπε
να τους απασχολήσει, ανέπτυξαν στη γραπτή τους αγόρευση

τους λόγους για τους οποίους θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι η κατάσχεση συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη και ότι οι προσφυγές, από αυτή την άποψη, είναι παραδεκτές.

Όταν μελετήσαμε το ζήτημα κρίναμε πως δεν θα έπρεπε να
 5 αχθούμε σε κατάληξη πριν γνωρίσουμε σε όλους τους παράγοντες της δίκης πως ό,τι θεωρούσαν ως δεδομένο, αποτελούσε αντικείμενο προβληματισμού. Γι' αυτό το λόγο αλλά και για άλλους στους οποίους δεν θα χρειαστεί να αναφερθούμε τώρα, επανανοίξαμε την υπόθεση και τους δώσαμε την ευκαιρία να
 10 επιχειρηματολογήσουν. Οι καθ' ων η αίτηση δεν διαφοροποίησαν την αρχική τους άποψη και οι αιτητές τους ακολούθησαν.

Η κατάσχεση προς δήμευση, διενεργούμενη κατά τις διατάξεις του άρθρου 170 του Νόμου, άγει σε περίπτωση αμφισβήτησης σε δικαστική διαδικασία προς έκδοση δικαστικής απόφασης
 15 “επί του θέματος της δημεύσεως”. Η διαδικασία, την οποία το άρθρο 176 χαρακτηρίζει ως “τελωνειακή δίωξη”, ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Δευτέρου Παραρτήματος του Νόμου. Ορίζεται ως αστική και διεξάγεται ενώπιον του αρμόδιου, κατά τα κριτήρια που τίθενται, Δικαστηρίου. Στην υπόθεση *Akak Marine*
 20 *Company Ltd v. Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων* Πολιτική Έφεση 8065 ημερομηνίας 17 Σεπτεμβρίου 1993 και 21 Οκτωβρίου 1994 έγινε δεκτή η θέση της Δημοκρατίας πως ακόμα και στην περίπτωση διαδικασίας προς δήμευση πλοίου, αρμόδιο Δικαστήριο είναι, κατά το Νόμο, το Επαρχιακό Δικαστήριο και όχι
 25 το Ανώτατο Δικαστήριο ως Ναυτοδικείο. Το αντικείμενο της διαδικασίας είναι καθορισμένο. Κηρύσσεται δικαστικώς η δήμευση, “εαν το Δικαστήριο εξεύρη ότι τούτο, ότε κατεσχέθη τω όντι υπέκειτο εις δήμευσιν”. Ιδιαίτερες πρόνοιες του ίδιου Παραρτήματος αλλά και του άρθρου 177 καθορίζουν αρχές ως
 30 προς την απόδειξη ορισμένων ζητημάτων.

Σύμφωνα με τις απόψεις που εκφράστηκαν, η κατάσχεση είναι εκτελεστή διοικητική πράξη επειδή επιφέρει στέρηση της κατοχής και της χρήσης των εμπορευμάτων και, όπως προσθέτουν
 35 οι καθ' ων η αίτηση, επειδή εμπεριέχει απόφαση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου ότι τα εμπορεύματα πράγματι υπόκεινται σε δήμευση. Επομένως, όπως εισηγούνται, “οι διατάξεις του Δευτέρου Παραρτήματος του Νόμου περι Τελωνείων και Φόρων Κατανάλωσης αρ. 82/67, οι οποίες καθιερώνουν την κήρυξη ή επικύρωση της δήμευσης μέσα από αστική διαδικασία ενώπιον
 40 Επαρχιακού Δικαστηρίου”, είναι συλλήβδην αντισυνταγματικές. Όπως εξήγησαν, το έργο του ελέγχου της ορθότητας της νο-

μιμότητας της κατάσχεσης επιίπτει κατά το Σύνταγμα στην αποκλειστική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Βρίσκεται στον πυρήνα της εισήγησης η αντίληψη πως οι διατάξεις του Νόμου που εξουσιοδοτούν την κατάσχεση είναι αυ- 5
τοτελείς και, επομένως, διαχωρίσιμες από τις υπόλοιπες. Δεν είναι έτσι. Ο Νόμος εισάγει μηχανισμό αδιαίρετο. Η κατάσχεση δεν αποτελεί την ενέργεια που αφ' εαυτής, κατά το Νόμο, επιφέρει τη δήμευση και δεν επάγεται συνέπειες ως προς το δικαίωμα της κυριότητας επί του εμπορεύματος που κατάσχεται. Το εμπόρευμα περιέρχεται ή δεν περιέρχεται στην κυριότητα της 10
Δημοκρατίας ανάλογα με την αντίδραση του κυρίου του ή την κατάληξη της τελωνειακής δίωξης. Η πρόταση των καθ' ων η αίτηση και των αιτητών που την υιοθετούν, παραγνωρίζει αυτή την πραγματικότητα. Αποτελεί όρο του Νόμου να διενεργείται η κατάσχεση όχι για να επέλθουν εξ αυτής της ίδιας όποια έννομα αποτελέσματα, εννοείται άλλα από όσα συνδέονται προς την προσωρινή κατοχή του εμπορεύματος στα οποία θα επανέλθουμε, αλλά για να ακολουθήσουν όσα προνοούνται ως συνέχεια κατά το νόμο. Η υιοθέτηση της εισήγησης που υποβλήθηκε θα προσέδιδε στην κατάσχεση έννοια και περιεχόμενο ασυμβίβαστο 20
προς τις ρητές διατάξεις του Νόμου που τη διέπουν.

Ο εξοβελισμός, ως αντισυνταγματικών, του Δευτέρου Παραρτήματος και των άλλων διατάξεων ως προς την τελωνειακή δίωξη θα κατέλειπε τις διατάξεις που εξουσιοδοτούν την κατάσχεση αιωρούμενες στο κενό. Το Ανώτατο Δικαστήριο στο πλαίσιο της 25
δικαιοδοσίας του κατά το άρθρο 146 του Συντάγματος, ουδέποτε θα μπορούσε να υποκαταστήσει το Επαρχιακό Δικαστήριο. Το Ανώτατο Δικαστήριο ασκεί έλεγχο νομιμότητας και η δικαιοδοσία είναι αμιγώς ακυρωτική. Δεν προβαίνει σε πρωτογενείς διαπιστώσεις ως προς τα γεγονότα κατά υποκατάσταση της κρίσης της διοίκησης και με κανένα τρόπο δεν θα ήταν επιτρεπτό να κρίνει αν το εμπόρευμα "τω όντι υπέκειτο εις δήμευσιν". 30

Οι καθ' ων η αίτηση αναφέρθηκαν στην υπόθεση *Instabouli Bros v. Director of Customs* (1986) 1 C.L.R. 465, ως θεμελιώνουσα τη φύση της κατάσχεσης ως διοικητικής πράξης. Δεν χρειάζεται να επεκταθούμε σε όλο το εύρος των θεμάτων που κάλυψε η υπόθεση αυτή. Για τους σκοπούς του ζητήματος που συζητούμε είναι αρκετό να υποδείξουμε πως εκεί το ζήτημα ήταν εντελώς διαφορετικό. Είχε υποβληθεί ο ισχυρισμός πως η κήρυξη δήμευσης σύμφωνα με την παράγραφο 6 του Δευτέρου Παραρτήματος συνιστά ποινή κατά παράβαση του Άρθρου 12(3) του Συντάγματος 40

και είναι σε αντιδιαστολή προς τον όρο “ποινή” που το Δικαστήριο περιέγραψε τη δήμευση ως διοικητικό μέτρο. Προσθέτουμε πως διακρίνουμε αντινομία μεταξύ των απόψεων που εκφράστηκαν εδώ και της επίκλησης της πιο πάνω υπόθεσης αφού
 5 εκεί υπό κρίση ήταν απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου το οποίο, κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 6 του Δευτέρου Παραρτήματος, κήρυξε τη δήμευση και το τελικό αποτέλεσμα ήταν η επικύρωση αυτής της κατάληξης κατ’ έφεση.

Έχει γίνει αναφορά και στις πρωτόδικες υποθέσεις *Costas Mourtouvanis & Sons Ltd v. Republic* (1966) 3 C.L.R. 108, *Chrysostomou v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 2666, *Herodotou v. Republic* (1987) 3 C.L.R. 874. *Aristotelous v. Republic* (1988) 3 C.L.R.(A) 224, *Fairways Nicosia Ltd v. Δημοκρατίας* Προσφυγή 481/87 ημερομηνίας 10 Ιουνίου 1991, και *Στυλιανός Γ. Παναγιώτου v. Δημοκρατίας* Προσφυγή 299/91 ημερομηνίας 4
 10 Σεπτεμβρίου 1992. Σε καμιά από αυτές δεν είχε εγερθεί και εξεταστεί ζήτημα αναφερόμενο στη φύση της κατάσχεσης ως εκτελεστής διοικητικής πράξης.

Τέτοιο ζήτημα εξετάστηκε στις υποθέσεις *Health and Diet Food Centre v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2756, *Κώστα Ορφανίδη v. Δημοκρατία* Προσφυγή 134/90 ημερομηνίας 12 Απριλίου 1991 και *Χ’ Γεωργίου v. Δημοκρατίας* Προσφυγή 243/91 ημερομηνίας 31 Ιανουαρίου 1992. Στις δυο πρώτες υποθέσεις (βλ. επίσης *Maalouf and Another v. Δημοκρατίας* Προσφυγή 44/87
 25 ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1992) ο Πρόεδρος Α. Λοΐζου έκρινε πως η κατάσχεση ήταν προπαρασκευαστική της τελικής δήμευσης και πως δεν ήταν εκτελεστή αλλά συνδεδεμένη με τη δήμευση για την οποία θα έπρεπε να ακολουθηθεί η διαδικασία που προνοεί ο Νόμος. Στην τρίτη ο Δικαστής Δ. Στυλιανίδης, όπως
 30 ήταν τότε, άχθηκε σε αντίθετη κατάληξη αλλά, πρέπει να σημειώσουμε, προσεγγίζοντας το ζήτημα από την άποψη των γενικών αρχών ως προς το τί συνιστά προπαρασκευαστική πράξη.

Για τους λόγους που παραθέσαμε κρίνουμε πως, στο πλαίσιο του πλέγματος των διατάξεων του Νόμου 82/67, η κατάσχεση δεν είναι
 35 εκτελεστή διοικητική πράξη και δεν υπόκειται σε αναθεωρητικό έλεγχο δυνάμει του άρθρου 146 του Συντάγματος. Είναι γεγονός ότι η κατάσχεση αφ’ εαυτής στερεί την κατοχή του εμπορεύματος που κατάσχετα αλλά δεν είναι εξ αυτού του λόγου εκτελεστή διοικητική πράξη ενόψει της άρρηκτης σύνδεσής της προς τη δικαστική διαδικασία που προνοείται. Οι υποθέσεις *Phedias Kyriakides v. Republic* 1 R.S.C.C. 66, και *Charilaos Xenophontos v. Republic* 2
 40

R.S.C.C. 89 είναι σχετικές. Οι προσφυγές στην έκταση που προσβάλλουν κατάσχεση που έγινε, θα απορριφθούν ως απαράδεκτες.

Ο επανακαθορισμός της αξίας των αυτοκινήτων και το έννομο συμφέρον των αγοραστών

5

Οι προσφυγές 745/86, 746/86, 45/87, 163/87, 184/87, 649/87, 650/87, 279/89, 291/89, 313/89, 325/89, 335/89, 351/89, ασκήθηκαν όχι από τους εισαγωγείς αλλά από τους ιδιοκτήτες των αυτοκινήτων. Αιτητής στην προσφυγή 221/87 είναι εκτός από τον εισαγωγέα και ο ιδιοκτήτης του αυτοκινήτου. Στον καθένα από αυτούς είτε κοινοποιήθηκε η επιστολή προς τους εισαγωγείς με την οποία αξιωνόταν από εκείνους η καταβολή του πρόσθετου δασμού και σημειωνόταν η πιθανότητα δήμευσης των αυτοκινήτων είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις χρόνια μετά τον επανακαθορισμό της αξίας, στάλθηκε επιστολή με την οποία πληροφορούνταν για το γεγονός της αξίωσης του πρόσθετου δασμού από τους εισαγωγείς, τη μή αποπληρωμή του και τις ενδεχόμενες συνέπειες.

10

15

Είναι κοινή η θέση ως προς το ζήτημα του πληρωτέου δασμού. Αφορά μόνο στους εισαγωγείς των αυτοκινήτων. Τίθεται, επομένως, ζήτημα ως προς το έννομο συμφέρον των αιτητών στους οποίους αναφερόμαστε για προσβολή των αποφάσεων για επανακαθορισμό της αξίας των αυτοκινήτων. Σε ορισμένες προσφυγές οι καθ' ων η αίτηση αμφισβήτησαν την ύπαρξη τέτοιου εννόμου συμφέροντος ευθέως. Δεν προώθησαν όμως περαιτέρω το ζήτημα και η επιθυμία μας να έχουμε και ως προς αυτή την πτυχή τις απόψεις και των δυο πλευρών ήταν ο δεύτερος από τους λόγους για τους οποίους επανανοίξαμε την υπόθεση.

20

25

Τελικά συμπλέουν και εδώ οι καθ' ων η αίτηση και οι αιτητές. Θεωρούν όλοι ότι οι αγοραστές έχουν έννομο συμφέρον ενόψει της επενέργειας που μπορεί να έχει το ζήτημα του οφειλόμενου δασμού πάνω στην, ενδεχόμενη έστω, κατάσχεση των αυτοκινήτων προς δήμευση και, επομένως, πάνω στα συμφέροντα των αγοραστών. Εξήγησαν συναφώς οι καθ' ων η αίτηση, πως "είναι υποχρεωμένοι δυνάμει του Δεύτερου Παραρτήματος της νομοθεσίας, να εγείρουν αγωγή για επικύρωση της δήμευσης καλώντας ως διάδικο το πρόσωπο στην κατοχή του οποίου βρισκόταν το αυτοκίνητο κατά το χρόνο της κατάσχεσης προς δήμευση". Αυτή η πρόταση είναι κατ' ευθείαν αντινομική προς την άποψη των καθ' ων η αίτηση πως το Δεύτερο Παράρτημα είναι αντισυνταγματικό,

35

40

αλλά δεν θα μας απασχολήσει άλλο εκείνο το ζήτημα.

Εφόσον επρωθείτο η δικαστική διαδικασία που προνοεί ο Νόμος, αναμφίβολα οι ιδιοκτήτες των αυτοκινήτων θα είχαν λόγο. Θα προσθέταμε μάλιστα πως ακριβώς θα ήταν σε εκείνο το πλαίσιο που θα αναμενόταν να αναπτυχθούν τα επιχειρήματα των ιδιοκτητών αναφορικά με το αν πράγματι ενυπήρχε κατά το νόμο δυνατότητα κατάσχεσης προς δήμευση εμπορεύματος ήδη εκτελωνισθέντος που περιήλθε στην κατοχή καλόπιστου τρίτου και αν η απάντηση θα ήταν καταφατική, αναφορικά με το αν τέτοια νομοθετική ρύθμιση είναι συνταγματική. Και, βέβαια, τα αντίστοιχα επιχειρήματα των καθ' ων η αίτηση πως η επίπτωση της δήμευσης επέρχεται και σε περιπτώσεις όπως η παρούσα αφού είναι πραγματοπαγής, κατά τα αποφασισθέντα στις υποθέσεις *De Keyser v. British Railway Traffic and Electric Co* [1936] 1 K.B. 224 και *Denton v. John Lister Ltd and another* [1971] 3 All E.R. 669, *Customs and Excise v. Air Canada* [1991] 1 All E.R. 570. Δεν είναι όμως αυτό το ερώτημα που τίθεται. Το ερώτημα είναι αν αυτή καθ' εαυτή η ενδεχόμενη επικύρωση της απόφασης για επανακαθορισμό της αξίας, η οποία θα απέληγε στη διαπίστωση πως εξακολουθεί να οφείλεται δασμός, είναι δυνατό κατά το Νόμο να συσχετιστεί προς την κατάσχεση των αυτοκινήτων προς δήμευσή τους. Εάν δεν δικαιολογείται αυτός ο συσχετισμός, ενόψει της θέσης και των καθ' ων η αίτηση πως δεν απαιτείται από τους αγοραστές η καταβολή δασμού, δεν θα υπάρχει αναγνωρίσιμο έννομο συμφέρον των ιδιοκτητών.

Από τα στοιχεία των φακέλων αλλά και από την ίδια τη γραπτή αγόρευση των καθ' ων η αίτηση προκύπτει καθαρά πως διεκδικείται δυνατότητα κατάσχεσης ενόψει των προνοιών των άρθρων 39(ε) και 188(3) του Νόμου, όσο και αν, ως προς το δεύτερο κυρίως, δεν γίνεται ρητή αναφορά από το Διευθυντή. Προς άρση κάθε πιθανής αμφιβολίας, οι καθ' ων η αίτηση καθιστούν σαφές ότι “η κατάσχεση προς δήμευση δεν είναι επακόλουθο της οφειλής οποιουδήποτε ποσού ως δασμού αλλά διοικητικό μέτρο επακόλουθο του τελωνειακού αδικήματος που έχει διαπραχθεί σε σχέση με το προς δήμευση αυτοκίνητο”.

Κατά το άρθρο 39(ε) υπόκεινται σε δήμευση εισαγόμενα εμπορεύματα τα οποία “εξευρίσκονται, προ ή μετά την παράδοσιν των, ως μη συνάδοντα προς τα εν τη διασαφήσει καθοριζόμενα τοιαύτα”. Το άρθρο 188(1)(α) και (β), υπό όρους που τίθενται, καθιστούν αδίκημα ορισμένες αναληθείς δηλώσεις ή την

έκδοση ή υπογραφή ή παράδοση αναληθών εγγράφων ή την πρόκληση αυτών των ενεργειών. Οι επιπτώσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με το αν το αδίκημα διαπράχθηκε “εν γνώσει” ή “εκ βαρειάς αμελείας”. Σε τέτοια περίπτωση, το άρθρο 188(3) προνοεί αυξημένη χρηματική ποινή και φυλάκιση και ορίζει πως τα εμπορεύματα στα οποία αφορά η δήλωση ή το προσκομισθέν έγγραφο, υπόκεινται σε δήμευση. Διαφορετικά, κατά το άρθρο 188(4), ο ένοχος υπόκειται μόνο σε μειωμένη χρηματική ποινή. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 188.2, δασμός ή φόρος μὴ καταβληθείς κλπ, “εισπράττεται ως χρέος οφειλόμενον τη Δημοκρατία ή ως αστικόν τοιούτον”.

Δεν αφορά σ’ αυτή τη διαδικασία το αν δικαιολογείται η υπαγωγή των υποθέσεων που συζητούμε στα πιο πάνω άρθρα του Νόμου. Ο επαναπροσδιορισμός της δασμολογητέας αξίας και η διαπίστωση πως εξ αιτίας του παρέμεινε δασμός οφειλόμενος είναι θέμα άσχετο προς όσα οι ίδιοι οι καθ’ ων η αίτηση θεωρούν ότι παρέχουν νόμιμο έρεισμα για κατάσχεση προς δήμευση. Οι προσφυγές που απαριθμήσαμε σ’ αυτό το μέρος της απόφασης είναι απαράδεκτες γιατί οι αιτητές στερούνται εννόμου συμφέροντος.

Αντικείμενο της εξέτασης από εδώ και πέρα, θα είναι οι προσφυγές που άσκησαν οι ίδιοι οι εισαγωγείς, στην έκταση τους που αφορούν στη δασμολογητέα αξία των αυτοκινήτων. Όλοι οι αιτητές και οι καθ’ ων η αίτηση είδαν πως οι προσβαλλόμενες αποφάσεις για επανακαθορισμό της αξίας των αυτοκινήτων εμπειρείχαν και ανάκληση του πρώτου καθορισμού της αξίας τους.

Η ανάκληση του καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων.

Ορισμένοι από τους αιτητές εισηγούνται πως στις πλείστες περιπτώσεις δεν παρίσταται ανάγκη αναφοράς καν στα γεγονότα. Προτείνουν πως όπου δεν ήταν ρητή η ανάκληση ακύρως έγινε αφού, κατά τις γενικές αρχές, δεν χωρεί σιωπηρή ανάκληση διοικητικής πράξης. Αυτό είναι ορθό αλλά διακρίνουμε παρανόηση ως προς το τί συνιστά σιωπηρή ανάκληση. Δεν είναι σιωπηρή η ανάκληση που προκύπτει ως το αναγκαίο αποτέλεσμα της έκδοσης νέας εκτελεστής διοικητικής πράξης πάνω στο ίδιο θέμα. Εν προκειμένω εκδόθηκαν νέες εκτελεστές διοικητικές πράξεις με περιεχόμενο διάφορο από τις αρχικές ως προ το ίδιο ακριβώς θέμα. Οι πρώτες αντικαταστάθηκαν υποχρεωτικά και η ανάκληση δεν ήταν σιωπηρή. (Βλ. *Μιχ. Δ. Στασινόπουλος*

- *Δίκαιο των Διοικητικών Πράξεων* ανατύπωση 1982, σελ. 455, *Γ.Μ. Παπαχατζής - Σύστημα του Ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου* σελ. 685 παράγραφος 95).

5 Σε σχέση με κάθε διασάφηση εισαγωγής κατετίθετο τιμολόγιο που εμφανιζόταν να περιέχει την τιμή αγοράς του αυτοκινήτου από τους αλλοδαπούς πωλητές. Μετρήσαμε 22 περιπτώσεις στις οποίες το αυτοκίνητο δηλώθηκε πως ήταν κτυπημένο ή στις οποίες η αξία του προσδιορίστηκε πάνω στη βάση πως ήταν κτυπημένο ενώ, όπως διαπιστώθηκε από έλεγχο της ηλεκτρομηχανολογικής υπηρεσίας ή και μηχανικών ή ακόμα και τεχνικών της Scotland Yard, ουδέποτε είχαν υποστεί οποιοσδήποτε ζημιές. 10 Περιλαμβάνουμε σ' αυτή την κατηγορία των υποθέσεων και τις ελάχιστες στις οποίες πιστοποιήθηκαν ζημιές ασύγκριτα μικρότερες ή και άλλης φύσης από εκείνες που αποτέλεσαν τη βάση του αρχικού καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων. Σε όλες, 15 εκ των υστέρων, μετά δηλαδή και τη κατάθεση στις πλείστες από αυτές και δεύτερης διασάφησης ενόψει ασήμαντων διαφοροποιήσεων που επιφέρονταν, κατατέθηκε στο φάκελλο εκτίμηση ζημιών από ιδιώτη εκτιμητή εντεταλμένο από τον εισαγωγέα που 20 δεν είχε σχέση με την πραγματικότητα και φωτογραφίες κτυπημένου αυτοκινήτου άλλου από το εισαχθέν. Συναφώς, ο εκτιμητής παραδέχθηκε γραπτώς πως ετοίμαζε τις εκτιμήσεις του χωρίς να επιθεωρεί τα αυτοκίνητα.

25 Ο Διευθυντής πραγματοποίησε έρευνα στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Επισκέφθηκε προσωπικά το Ηνωμένο Βασίλειο και εντόπισε στην κατοχή των πωλητών τιμολόγια στο όνομα των εισαγωγέων που εμφάνιζαν διαφορετική την εικόνα. Άλλα τιμολόγια, όμοιας φύσης, στάληκαν από τις τελωνειακές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και άλλα από τις Γερμανικές αρχές. 30 Σε ορισμένες περιπτώσεις οι εμφανισθέντες στις διασαφήσεις ως εισαγωγείς, είτε δήλωσαν άγνοια αποποιούμενοι κάθε σχέση με το αυτοκίνητο και ουσιαστικά καταλογίζοντας πλαστογραφία είτε παραδέχθηκαν πως δάνεισαν το όνομά τους για να διευκολύνουν τους πραγματικούς εισαγωγείς. Η έρευνα, όπου κρίθηκε αναγκαίο, έφθασε και μέχρι τα ίδια τα εργοστάσια παραγωγής των αυτοκινήτων και εξασφαλίστηκαν στοιχεία ως προς 35 τα προσαρτήματά τους που ήταν άλλα από εκείνα που είχαν δηλωθεί. Στις πλείστες περιπτώσεις, εισαγωγέας ήταν η εταιρεία T & A Θεοδωρίδης & Αγγελίδης Μότορς Λτδ που είναι οι αιτητές στις περισσότερες από τις προσφυγές. Όπου δεν παρουσιάστηκε αυτή η εταιρεία ως εισαγωγέας είτε οι εμφανισθέντες ως 40 εισαγωγείς αποποιήθηκαν αυτή την ιδιότητα όπως έχουμε ήδη

σημειώσει, είτε υπήρχαν στοιχεία που εύλογα έδειχναν τη σχέση της. Η εταιρεία αυτή, στην Ποινική Υπόθεση 12149/89 του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού παραδέχθηκε ενοχή σε κατηγορία για δόλια αποφυγή καταβολής δασμού σε σχέση με την εισαγωγή αυτοκινήτων. Επίσης τέσσερις τελωνειακοί λειτουργοί παραδέχθηκαν κατηγορία για παραμέληση υπηρεσιακού καθήκοντος. Έχει διευκρινιστεί πως η ποινική υπόθεση δεν αφορούσε σε οποιαδήποτε από τα αυτοκίνητα που εμπλέκονται στις παρούσες υποθέσεις και αυτή η μεταγενέστερη εξέλιξη δεν μπορεί να συνδεθεί με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

Είναι αρκετό αυτό το γενικό περίγραμμα. Από το σύνολο των στοιχείων του φακέλλου ήταν εύλογο να θεωρηθεί πως ο αρχικός καθορισμός της αξίας έγινε πάνω στη βάση ανύπαρκτων δεδομένων. Διοικητική απόφαση που λαμβάνεται κατά πλάνη περί τα πράγματα είναι παράνομη. Παράνομη διοικητική απόφαση ανακαλείται ελεύθερα. Η ένσταση της παρόδου εύλογου χρόνου δεν είναι ανοικτή για τους αιτητές εδώ γιατί, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, προκάλεσαν η συνήργησαν στην πρόκληση της πλάνης, ανεξάρτητα από την παράλληλη ευθύνη ή εμπλοκή τελωνειακών λειτουργών. (*Κοντόγιωργα Θεοχαροπούλου, Τόμος Τιμητικός του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929 - 1979*, Τόμος II σελ. 355, στη σελίδα 387, *Μιχ. Α. Στασινόπουλος* (ανωτέρω) σελ. 427, Επαμ. Σπηλιωτόπουλος (ανωτέρω) *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου* 6η έκδοση, 1993 παράγραφος 178 σελ. 180).

Δεν θα επεκταθούμε λοιπόν σε χρονικούς συσχετισμούς. Με τρεις εξαιρέσεις στις οποίες θα αναφερθούμε αμέσως μετά, η ανάκληση των αρχικών αποφάσεων με τις οποίες καθορίστηκε η αξία των αυτοκινήτων, ήταν εύλογα επιτρεπτή. Ως προς τις υπόλοιπες απομένει να εξεταστεί το ξεχωριστό ζήτημα της αυτοτελούς απόφασης με την οποία επανακαθορίστηκε η αξία των αυτοκινήτων. Στις υποθέσεις 115/87 και 139/87 έγινε η ανάκληση επειδή, σύμφωνα με την αιτιολογία που δόθηκε, το αυτοκίνητο παρεδόθη ενώ δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία, πριν δηλαδή πληρωθεί ορισμένο ποσό ως υπόλοιπο του οφειλόμενου δασμού. Το θέμα έμεινε εκεί, χωρίς δηλαδή να καθοριστεί νέα αξία. Δεν υπάρχει η απαραίτητη σύνδεση της αιτιολογίας που δόθηκε με το ζήτημα της αξίας του αυτοκινήτου και αυτή η ανάκληση δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή. Είχε γίνει το ίδιο και στην υπόθεση 220/87 αλλά αναφερόμαστε σε αυτή ξεχωριστά επειδή μετά την ανάκληση στάληκαν στοιχεία από τους κατασκευαστές του αυτοκινήτου με βάση τα οποία καθορίστηκε νέα, προσωρινή όμως, αξία. Το ζήτημα παρέμεινε μέχρις εκεί και πάντως τα με-

ταγενέστερα της ανάκλησης δεν ενδιαφέρουν. Δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή ούτε αυτή η ανάκληση.

Η εξεύρεση της αξίας των αυτοκινήτων

- 5 Ήταν σε σχέση προς αυτή την πτυχή της υπόθεσης που συγκέν-
ντρωσαν το βάρος των επιχειρημάτων τους οι εισαγωγείς. Είναι
η κεντρική τους εισήγηση πως η νέα αξία καθορίστηκε κατά παρά-
βαση των διατάξεων του Νόμου. Υποστηρίζουν πως η στήριξη της
10 διοίκησης σε τιμολόγια ή στα άλλα στοιχεία που αναφέρθηκαν που
και αυτά ήταν αμφίβολης προέλευσης και αξίας, δεν ήταν παραδε-
κτή μέθοδος. Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου ασχολή-
θηκε πρόσφατα με το άρθρο 159 του Νόμου, που είναι το σχετικό,
στην υπόθεση *Rosla Ltd v. Δημοκρατίας*, (1994) 3 Α.Α.Δ. 543. Το
15 άρθρο 159 καθορίζει τη μέθοδο εξεύρεσης της αξίας εισαγόμενων
εμπορευμάτων σε κάθε περίπτωση κατά την οποία επιβάλλεται δα-
σμός κατά εκτίμηση της αξίας τους. Ως τέτοια αξία, όπως ορίζε-
ται στην παράγραφο (1) του Πρώτου Παραρτήματος

- 20 “λογίζεται η συνήθης αυτών τιμή, ήτοι η τιμή, ήν δυνατόν να
αποκομίσωσι, καθ’ ον χρόνον κατατίθεται η περί τούτων δια-
σάφησις προς εσωτερικήν κατανάλωσιν (ή εάν δεν κατατεθή
τοιαύτη διασάφησις κατά τον χρόνον της εισαγωγής των), πω-
λούμενα εν τη ελευθέρα αγορά, μεταξύ αγοραστού και πωλητού
ανεξαρτήτων αλλήλων”

Δυνάμει της επιφύλαξης στο άρθρο 159, υπό όρους που τίθε-
νται

- 25 “ο δασμός λογίζεται καταβληθείς επί της αξίας ταύτης, εάν
πρίν ή τα εμπορεύματα παραδοθώσιν προς εσωτερικήν κατα-
νάλωσιν, προσφερθή και γενή αποδεκτός δασμός επι δεδηλω-
μένης αξίας, εδραζομένης επί της εν τη συμβάσει τιμής.”

- 30 Ο επανακαθορισμός της αξίας στις υποθέσεις που εξετάζουμε
εκδήλως δεν έγινε κατ’ εφαρμογή της εναλλακτικής μεθόδου που
εισάγει η επιφύλαξη. Αν όχι οτιδήποτε άλλο, η εφαρμογή της επι-
φύλαξης προϋποθέτει δήλωση του εισαγωγέα ως προς το τί δια-
λαμβάνει η σύμβαση πώλησης που συνήψε, καταβολή του δασμού
που αναλογεί και αποδοχή του από το Διευθυντή. Εδώ ο διευθυ-
35 ντής αφού παρέκαμψε, για καλό λόγο, τα τιμολόγια που κατατέ-
θηκαν αρχικά, προσδιόρισε την αξία των αυτοκινήτων μονομε-
ρώς, σαφώς εκτός του πλαισίου της επιφύλαξης. Κάτω από τις
συνθήκες, η αξία των αυτοκινήτων θα μπορούσε να εξευρεθεί μό-

νο δια του προσδιορισμού της “συνήθους τιμής” τους, όπως την ορίζει το Πρώτο Παράρτημα.

Προκύπτει πράγματι σοβαρό ζήτημα ως προς την έρευνα που διεξάχθηκε. Έφθασε μέχρι τις πηγές στις χώρες κατασκευής και προέλευσης των αυτοκινήτων αλλά είχε λανθασμένο στόχο. Δεν απέβλεψε στην εξεύρεση της συνήθους τιμής και, βεβαίως, δεν οδήγησε στην εξεύρεσή της. Τα τιμολόγια που εντοπίστηκαν δεν μπορεί να θεωρηθεί, χωρίς άλλο, ότι αποκαλύπτουν την τιμή που θα ήταν δυνατό να αποκομίσουν τα αυτοκίνητα στην ελεύθερη αγορά “μεταξύ αγοραστή και πωλητού ανεξαρτήτων αλλήλων”, μάλιστα κατά το χρόνο κατάθεσης της διασάφησης που είναι μεταγενέστερος της ημερομηνίας των τιμολογίων· ιδιαίτερα ενόψει και της παραγράφου 2 του Δευτέρου Παραρτήματος αναφορικά με το τί προϋποθέτει η “πώλησις εν τη ελευθέρα αγορά μεταξύ αγοραστή και πωλητού ανεξαρτήτων αλλήλων.”

Ισχύουν τα ίδια και στις λιγότερες περιπτώσεις κατά τις οποίες η αξία προσδιορίστηκε πάνω στη βάση εκτίμησης της ηλεκτρομηχανολογικής υπηρεσίας ή και άλλων μηχανικών ενόψει πληροφοριών που λήφθηκαν από τα εργοστάσια ή και ενόψει διαπιστώσεων αναφορικά με τα πραγματικά προσαρτήματα των αυτοκινήτων. Σε τελική ανάλυση, η αξία δεν εξευρέθη σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και αναπόφευκτα αυτό το μέρος των προσβαλλόμενων αποφάσεων είναι άκυρο.

Απομένει μια λεπτομέρεια. Οι προσφυγές 117/87, 197/87, 200/87 και 201/87 προσβάλλουν αποφάσεις για καθορισμό της αξίας που και αυτές, ενόψει περαιτέρω στοιχείων, ανακλήθηκαν και αντικαταστάθηκαν με νέες, που αποτελούν το αντικείμενό των προσφυγών 511/87, 525/87, 225/87 και 515/87. Οι τέσσερις αυτές προσφυγές, στην έκταση που προσβάλλουν την ανάκληση του αρχικού καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων, για τους λόγους που έχουμε εξηγήσει, αποτυγχάνουν. Στην έκταση όμως που προσβάλλουν τον καθορισμό νέας αξίας έχουν απωλέσει το αντικείμενό τους και πρέπει να απορριφθούν γι’ αυτό το λόγο.

Η κατάληξη είναι η ακόλουθη:

1. Το αίτημα για αναθεώρηση της κατάσχεσης προς δήμηση, όπου βεβαίως υποβάλλεται, είναι απαράδεκτο και απορρίπτεται.
2. Οι προσφυγές που ασκήθηκαν όχι από τους εισαγωγείς

- των αυτοκινήτων αλλά από τους αγοραστές τους ή γενικότερα από τα πρόσωπα στο όνομα των οποίων ενεγράφησαν, στην έκταση που έχουν ως αντικείμενο την ανάκληση και τον επανακαθορισμό της αξίας των αυτοκινήτων είναι απαράδεκτες και απορρίπτονται γιατί αυτοί οι αιτητές στερούνται εννόμου συμφέροντος. Οι προσφυγές αυτές είναι οι πιο κάτω: 745/86, 746/86, 45/87, 163/87, 184/87, 649/87, 650/87, 279/89, 291/89, 313/89, 325/89, 335/89, 351/89. Στην προσφυγή 221/87 απορρίπτεται ως απαράδεκτο το αίτημα του ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου.
- 5
- 10
3. Στις προσφυγές 89/87, 114/87, 116/87, 117/87, 118/87, 119/87, 120/87, 121/87, 122/87, 123/87, 124/87, 125/87, 126/87, 127/87, 128/87, 132/87, 133/87, 134/87, 135/87, 136/87, 137/87, 138/87, 189/87, 190/87, 191/87, 192/87, 15 193/87, 194/87, 195/87, 196/87, 197/87, 198/87, 199/87, 200/87, 201/87, 218/87, 219/87, 221/87, 225/87, 226/87, 227/87, 246/87, 247/87, 248/87, 249/87, 250/87, 251/87, 252/87, 511/87, 512/87, 513/87, 514/87, 515/87, 525/87, 651/87, 684/87
- 20
- (α) η ανάκληση του αρχικού καθορισμού της αξίας των αυτοκινήτων επικυρώνεται.
- (β) Ο επανακαθορισμός της αξίας των αυτοκινήτων, όπου έγινε ακυρώνεται.
- 25
4. Οι ανακλήσεις στις προσφυγές 115/87, 139/87 και 220/87 ακυρώνονται.
- Δεν εκδίδεται διαταγή για έξοδα.

Αποτέλεσμα ως ανωτέρω χωρίς διαταγή για έξοδα.